

Sygn. akt IV CSK 368/13

POSTANOWIENIE

Dnia 11 grudnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa [...] Biura [...] Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
z siedzibą w L.

przeciwko Województwu [...]

o ustalenie treści stosunku prawnego,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 11 grudnia 2013 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 24 stycznia 2013 r., sygn. akt I ACa [...],

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2) zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3.600,-

**(trzy tysiące sześćset) zł tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powód [...] Biuro [...] Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 24 stycznia 2013 r., którym została oddalona apelacja od wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 25 czerwca 2012 r., oddalającego powództwo o ustalenie w oznaczonym zakresie treści umowy o prace projektowe, zawartej w dniu 21 grudnia 2009 r. na podstawie prawa zamówień publicznych.

Pozwane Województwo [...] w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosło o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy oceniając, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Ustawodawca wprowadzając skargę kasacyjną jako nadzwyczajny środek prawny służący od prawomocnych orzeczeń podkreślił, że jej celem jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Służy on ponadto kontroli stosowania przepisów prawa. Cel ten może być osiągnięty w zasadzie jedynie poprzez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i jego rolą nie jest korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej sprawie, nawet gdyby one rzeczywiście wystąpiły, chyba że ich oczywistość powoduje, że orzeczenie nie powinno się ostać. Ocena przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje w ramach tzw. przedsądu. Sąd Najwyższy bada, czy w złożonej skardze kasacyjnej wskazano i należyte umotywowano tzw. przyczyny kasacyjne, czyli przesłanki wynikające z art. 398⁹ § 1 k.p.c., zatem czy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, i przyjmuje ją do rozpoznania jeżeli spełniony jest ten wymóg przynajmniej w odniesieniu do jednej z nich.

W art. 398⁴ § 2 k.p.c. przewidziano wymaganie przytoczenia i odrębnego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, które stanowi podstawę oceny, czy w danym przypadku spełnione są przyczyny uzasadniające pozytywne rozstrzygnięcie w tym przedmiocie. Kognicja Sądu Najwyższego na tym etapie postępowania kasacyjnego jest ograniczona i nie obejmuje badania zasadności podstaw skargi kasacyjnej.

W wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powód podniósł, że skarga jest oczywiście uzasadniona, bowiem Sąd Apelacyjny rażąco naruszył art. 189 k.p.c. przyjmując zbyt wąskie rozumienie interesu prawnego powoda w ustaleniu treści stosunku prawnego i przyjmując, że powód ma możliwość dochodzenia swoich praw w dalej idącym roszczeniu o zapłatę, podczas gdy powództwo o ustalenie chroniłoby powoda także przed potencjalnymi roszczeniami pozwanego o odszkodowanie z tytułu zwłoki oraz nienależytego wykonania zobowiązania w kwocie przekraczającej naliczone kary umowne. Ponadto powód wskazał na występowanie istotnego zagadnienia prawnego polegającego na potrzebie odpowiedzi na pytanie, czy dłużnik ma interes prawny w żądaniu ustalenia istnienia stosunku prawnego o określonej treści w sytuacji, w której przedmiot świadczenia został spełniony i dłużnikowi przysługuje roszczenie o zapłatę świadczenia wzajemnego, jednak między stronami stosunku prawnego istnieje spór co do tego, co było przedmiotem zobowiązania oraz – w konsekwencji – kiedy świadczenie zostało spełnione, co powoduje, że dłużnikowi grozi roszczenie o naprawienie szkody z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, które stanie się bezprzedmiotowe w sytuacji ustalenia istnienia stosunku prawnego zgodnie z żądaniem dłużnika.

W ocenie Sądu Najwyższego powyższe okoliczności nie usprawiedliwiają przyjęcia skargi kasacyjnej powoda do rozpoznania.

Przesłanka oczywistej zasadności skargi, wskazana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., wymaga szczegółowego uzasadnienia z powołaniem się na argumenty prawne odrębne od merytorycznej motywacji skargi, przy czym zasadność powinna być widoczna już na pierwszy rzut oka, bez szczegółowego badania powołanych w niej zagadnień (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2008r., III CSK 110/08, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia

11 czerwca 2010 r., IV CSK 148/10, niepubl.). Kryterium to nie zostało zachowane. Przyjmując brak interesu prawnego powoda w ustaleniu treści stosunku umownego łączącego strony Sąd Apelacyjny odwołał się do poglądu, w myśl którego interes prawny przewidziany w art. 189 k.p.c. nie zachodzi, jeśli danemu podmiotowi przysługuje roszczenie dalej idące, pozwalające na pełniejszą ochronę przysługujących jemu praw. Stanowisko to utrwalone jest i popierane w najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. m.in. wyrok z dnia 15 marca 2013 r., V CSK 231/12, niepubl.; wyrok z dnia 7 marca 2013 r., IV CSK 469/12, niepubl.; wyrok z dnia 9 lutego 2012 r., III CSK 181/11, OSNC 2012/7-8/101; wyrok z dnia 16 lutego 2011 r., I CSK 305/10, niepubl.), w związku z czym nie można uznać – jak twierdzi skarżący – że Sąd Apelacyjny dopuścił się rażącego naruszenia art. 189 k.p.c. Nie można także *in casu* przyjąć, że zachodzi realne prawdopodobieństwo skierowania przeciwko powodowi roszczeń odszkodowawczych z tytułu zwłoki w wykonaniu tej części umowy, co do której jego zdaniem istnieje spór, zatem że potrzeba prawna (interes prawny) uzasadniona jest celem zapobiegawczym. Pozwany nie wskazywał na taką możliwość, ponadto również w ewentualnym przyszłym procesie skarżący może dochodzić ochrony prawnej przecząc zasadzie powództwa i zgłaszając stosowne zarzuty.

Także przyczyna kasacyjna oznaczona jako potrzeba rozstrzygnięcia istotnego zagadnienia prawnego nie została dostatecznie wykazana. Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), a więc kwestii, która wiąże się z określonym przepisem prawnym i której wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale i innych podobnych spraw, wymaga jego precyzyjnego sformułowania i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (por. m. in.: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11). Chodzi przy tym o zagadnienie nowe, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji. Zagadnienia muszą mieć charakter rzeczywisty i konkretny. Pomijając już nieprawidłowość polegającą na równoległym powołaniu jako przyczyn kasacyjnych w odniesieniu do tego samego przepisu prawa zagadnienia prawnego oraz oczywistego naruszenia prawa, wskazać należy, że podane przez skarżącego zagadnienie sformułowane zostało w sposób

odbiegający od okoliczności rozpoznawanej sprawy. Już z twierdzeń skargi wynika, że ewentualna odpowiedzialność odszkodowawcza powoda wiązałby się jedynie ze zwłoką w wykonaniu zobowiązania. Wynika to także ustaleń przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku. Ze względu na zakaz przewidziany w art. 398³ § 3 k.p.c. powołane przez skarżącego nowe fakty i dowody nie mogły zostać uwzględnione przy ocenie podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Trzeba zatem przyjąć, że interes prawny powoda w żądanym ustaleniu sprowadzałby się jedynie do zabezpieczenia się przed roszczeniami odszkodowawczymi w związku ze zwłoką w wykonaniu zobowiązania, a nie także z inną postacią nienależytego wykonania zobowiązania. Z dokonanych w sprawie ustaleń wynika, że w związku ze zwłoką pozwany naliczył i potrącił z wynagrodzenia należnego powodowi karę umowną. Jeśli powód kwestionuje jedynie zwłokę w wykonaniu zobowiązania, pozostaje mu wystąpienie przeciwko pozwanemu z roszczeniem o zapłatę wynagrodzenia w części objętej bezskutecznym potrąceniem. Zauważyć ponadto należy, że kwestie dotyczące zakresu związania stron umową zawartą w reżimie prawa zamówień publicznych oraz interesu prawnego jako przesłanki powództwa o ustalenie wielokrotnie były omawiane w orzecznictwie Sądu Najwyższego.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, o kosztach postępowania orzekając na podstawie art. 98 § 3 w zw. z art. 99, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz § 12 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych ... (jedn. tekst Dz. U. z 2013 r., poz. 490).